

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра ветеринарної хірургії ім. акад. І.О. Поваженка

“ЗАТВЕРДЖЕНО”
Факультет ветеринарної медицини
« 01 » червня 2026 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ВЕТЕРИНАРНІ ПРЕВЕНТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ НЕЗАЗРАЗНИХ ХВОРОБ
ЕКЗОТИЧНИХ І ХУТРОВИХ ЗВІРІВ
(вибіркова дисципліна)**

Галузь знань: 21 «Ветеринарна медицина»

Спеціальність: 211 «Ветеринарна медицина»

Освітньо-професійна програма: «Ветеринарна медицина»

Факультет ветеринарної медицини

Розробники: доцент, кандидат ветеринарних наук, доцент Марія КУЛІДА
доцент, кандидат ветеринарних наук, доцент Павло СОЛОНІН

Київ – 2026 р.

Опис навчальної дисципліни

Дисципліна «Ветеринарні превентивні технології незаразних хвороб екзотичних і хутрових звірів» розрахована на поглиблення спеціальних знань у студентів в інтерпретації основних механізмів виникнення, розвитку і закінчення хвороб пов'язаних з порушенням експлуатації екзотичних і хутрових звірів та, необхідних для інноваційного підходу в діагностиці (в тому числі хірургічній), профілактиці та лікуванні хвороб тварин, а також в узагальненні результатів наукових досліджень морфофункціональних змін в організмі тварини та методів їх хірургічної корекції. Для ефективної роботи майбутнього магістра лікаря-хірурга необхідно правильно діагностувати різні за своєю етіологією захворювання, своєчасно призначати патогенетично обґрунтоване лікування тварин, прогнозувати та профілакувати ці хвороби. Значення дисципліни для формування магістра ветеринарної медицини зростає з уведенням спеціалізації у практику лікарів ветеринарної медицини та постійним зростанням кількості екзотичних і хутрових звірів.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Магістр	
Спеціальність	211 «Ветеринарна медицина»	
Освітня програма	«Ветеринарна медицина»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	вибіркова	
Загальна кількість годин	90	
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість змістових модулів	3	
Курсовий проект (робота) (за наявності)		
Форма контролю	залік	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	6	-
Семестр	12	-
Лекційні заняття	15 год.	-
Практичні, семінарські заняття	-	-
Лабораторні заняття	30 год.	-
Самостійна робота	45 год.	-
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	6 курс, 12 семестр – 3 год.	

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета - «Ветеринарні превентивні технології незаразних хвороб екзотичних і хутрових звірів» – удосконалення та поглиблення теоретичних знань і практичних навичок із розпізнавання хірургічних хвороб хутрових та екзотичних звірів, вивчення етіології, патогенезу, симптомів, перебігу, прогнозу, організації профілактичних і лікувальних заходів залежно від конкретних умов утримання і годівлі тварин. Дати студенту базові знання по зазначеній дисципліні, озброїти його клінічним мисленням і дати можливість досконально оволодіти професіональними вміннями та навиками щодо виконання оперативних втручань, профілактики та лікування хірургічних хвороб у різних видів екзотичних і хутрових звірів.

Перелік навчальних дисциплін, які передують вивченню дисципліни «Загальна і спеціальна хірургія»: «Неорганічна хімія», «Біофізика», «Латинська мова та термінологія», «Органічна хімія», «Анатомія тварин», «Фізіологія тварин», «Ветеринарна мікробіологія»,

«Ветеринарна вірусологія», «Ветеринарна імунологія», «Патофізіологія тварин», «Ветеринарна фармакологія», «Клінічна і лабораторна діагностика», «Оперативна хірургія та анестезіологія», «Загальна і спеціальна хірургія», «Внутрішні хвороби тварин».

2. *Набуття компетентностей:*

інтегральна компетентність (ІК): здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі ветеринарної медицини, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог;

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 7. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 9. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 13. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів не доброчесності.

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК2. Здатність використовувати інструментарій, спеціальні пристрої, прилади, лабораторне обладнання та інші технічні засоби для проведення необхідних маніпуляцій під час професійної діяльності

СК 7. Здатність організувати і проводити лабораторні та спеціальні діагностичні дослідження й аналізувати їх результати.

СК 9. Здатність проводити акушерсько-гінекологічні та хірургічні заходи і операції.

СК12. Здатність розробляти та реалізовувати заходи, спрямовані на захист населення від хвороб, спільних для тварин і людей.

СК13. Здатність розробляти стратегії профілактики хвороб різної етіології.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 3. Визначати суть фізико-хімічних і біологічних процесів, які відбуваються в організмі тварин у нормі та за патології.

ПРН 4. Збирати анамнестичні дані під час реєстрації та обстеження тварин, приймати рішення щодо вибору ефективних методів діагностики, лікування та профілактики хвороб тварин.

ПРН 7. Формулювати висновки щодо ефективності обраних методів і засобів утримання, годівлі та лікування тварин, профілактики заразних і незаразних хвороб, а також виробничих і технологічних процесів на підприємствах з утримання, розведення чи експлуатації тварин різних класів і видів.

ПРН 20. Володіти спеціалізованими програмними засобами для виконання професійних завдань.

Компетентності Першого дня:

1. Демонструвати розуміння етичних та правових рамок, в яких має працювати лікар ветеринарної медицини, включаючи професійні аспекти, аспекти, що пов'язані з благополуччям тварин, власників тварин, громадським здоров'ям, суспільні та екологічні аспекти, пов'язані з професійною діяльністю.

4. Сприяти та контролювати збереження здоров'я та безпеки себе, пацієнтів, власників тварин, колег та навколишнього середовища під час здійснення професійної діяльності; демонструвати знання про принципи забезпечення якості; застосовувати принципи управління ризиками на практиці.

9. Вміти критично мислити, здійснювати перегляд та оцінку літератури та презентацій.

10. Розуміти та застосовувати принципи концепції Єдиного здоров'я для забезпечення належної клінічної практики у ветеринарії, а також науково обґрунтованої та доказової ветеринарної медицини.

12. Використовувати професійні здібності для сприяння розвитку ветеринарних знань та реалізації концепції "Єдине здоров'я" з метою сприяння здоров'ю, безпеці та благополуччю тварин, людини і навколишнього середовища, а також досягнення Цілей сталого розвитку ООН.

18. Проводити повне клінічне обстеження та демонструвати особисту здатність до прийняття самостійних клінічних рішень.

19. Розробляти відповідні плани лікування пацієнтів та проводити лікування в інтересах кожної тварини під опікою, використовуючи доступні ресурси, а також надавати відповідні власні міркування щодо охорони здоров'я тварини та людини та навколишнього середовища.

20. Надавати невідкладну і першу медичну допомогу тваринам поширених видів. Розставляти пріоритети та розподіляти ресурси відповідно до кожної конкретної ситуації.

24. Використовувати базове діагностичне обладнання та ефективно проводити обстеження тварин відповідно до конкретного випадку, згідно з належною практикою охорони здоров'я та біобезпеки і чинними нормативними документами. Розуміти внесок цифрових інструментів та штучного інтелекту у теорію і практику ветеринарної медицини.

25. Розпізнавати ознаки можливих захворювань тварин, що підлягають повідомленню до відповідних державних органів, зоонозів, а також ознак жорстокого поводження з тваринами та вживати відповідних заходів, у тому числі повідомляти відповідні органи влади.

27. Правильно і відповідально призначати пацієнтам ліки та видавати їх відповідно до Законодавства та останніх настанов.

30. Належним чином виконувати асептичні процедури.

31. Безпечно проводити тварині седацію, загальну та регіональну анестезію; застосовувати хімічні методи витримки.

32. Оцінювати стан больової реакції тварини, управляти болем та запобігати завчасно тварині болю.

33. Визначати доречність евтаназії, виконувати її з повагою до тварини та її власників, використовуючи відповідний метод, безпечного для присутніх під час проведення цієї процедури; надавати консультації з етичних та юридичних аспектів щодо утилізації трупа.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	денна форма						
	тижні	усього	у тому числі				
			лекційні	практичні	лабораторні	інд	с.р.
<u>Змістовий модуль 1. Видові особливості екзотичних та хутрових звірів. Травматизм, клінічні прояви та профілактика. Знеболення (види та показання до застосування)</u>							
Тема 1. Вступ. Профілактика травматизму у екзотичних та хутрових звірів в сучасних умовах утримання. Класифікація травматизму. Вплив травми на організм тварин. Профілактика відкритих механічних пошкоджень. Видові особливості ранового процесу дрібних та екзотичних тварин.	1-2	10	2	4	-	-	4
Тема 2. Значення та види знеболення екзотичних та хутрових звірів, профілактика ускладнень під час наркозу та	3-4	10	2	4	-	-	4

боротьба з ними. Особливості трансфузіології у екзотичних тварин і приматів.							
Тема 3. Профілактика хірургічної інфекції. Механізми, що попереджують розвиток інфекції. Кастрація/стерилізація екзотичних та хутрових звірів та профілактика ускладнень.	5-6	10	2	4	-	-	4
Разом за змістовний модуль 1		30	6	12	-	-	12
<u>Змістовий модуль 2. Клінічні прояви незаразної патології у хутрових звірів, гризунів та зайцеподібних. Профілактика, особливості діагностики та методи лікування.</u>							
Тема 4. Хірургічна патологія хутрових звірів, клінічні прояви. Особливості профілактики, діагностики та методи лікування хутрових звірів.	7-8	15	2	4	-	-	9
Тема 5. Хірургічна патологія гризунів та зайцеподібних тварин, її клінічні прояви. Особливості профілактики, діагностики та методи лікування гризунів і зайцеподібних тварин.	9-10	15	2	4	-	-	9
Разом за змістовний модуль 2		30	4	8	-	-	18
<u>Змістовий модуль 3. Клінічні прояви незаразної патології у рептилій, плазунів та екзотичних птахів. Профілактика, особливості діагностики та методи лікування.</u>							
Тема 6. Незаразна патологія рептилій та плазунів, її клінічні прояви. Особливості профілактики, діагностики та методи лікування рептилій та плазунів.	11-12	12	2	4	-	-	6
Тема 7. Незаразна патологія екзотичних птахів, її клінічні прояви. Особливості профілактики, діагностики та методи	13-14	12	2	4	-	-	6

лікування екзотичних птахів.							
Тема 8. Малоінвазивна хірургія, її використання за лікування екзотичних та хутрових звірів.	15	6	1	2	-	-	3
Разом за змістовний модуль 3	-	30	5	10	-	-	15
Усього годин за курс		90	15	30	-	-	45
<i>Залік</i>							

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ. Профілактика травматизму у екзотичних та хутрових звірів в сучасних умовах утримання. Класифікація травматизму. Вплив травми на організм тварин. Профілактика відкритих механічних пошкоджень. Видові особливості ранового процесу дрібних та екзотичних тварин.	2
2	Значення та види знеболення екзотичних та хутрових звірів, профілактика ускладнень під час наркозу та боротьба з ними. Особливості трансфузіології у екзотичних тварин і приматів.	2
3	Профілактика хірургічної інфекції. Механізми, що попереджують розвиток інфекції. Кастрація/стерилізація екзотичних та хутрових звірів та профілактика ускладнень.	2
4	Незаразна патологія хутрових звірів, клінічні прояви. Особливості профілактики, діагностики та методи лікування хутрових звірів.	2
5	Хірургічна патологія гризунів та зайцеподібних тварин, її клінічні прояви. Особливості профілактики, діагностики та методи лікування гризунів і зайцеподібних тварин.	2
6	Хірургічна патологія рептилій та плазунів, її клінічні прояви. Особливості профілактики, діагностики та методи лікування рептилій та плазунів.	2
7	Хірургічна патологія екзотичних птахів, її клінічні прояви. Особливості профілактики, діагностики та методи лікування екзотичних птахів.	2
8	Малоінвазивна хірургія, її використання за лікування екзотичних та хутрових звірів.	1
Всього годин		15

4. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Поняття про фіксацію екзотичних та хутрових звірів та її мета. Профілактика ускладнень під час фіксації дрібних та екзотичних тварин.	2
2	Види місцевого знеболення дрібних та екзотичних тварин та профілактика ускладнень під час анестезії.	2
3	Загальні сучасні принципи і методи лікування хірургічних хвороб екзотичних та хутрових звірів. Профілактика хірургічних захворювань.	2
4	Медикаментозна терапія, яка застосовуються при лікуванні екзотичних та хутрових звірів за незаразної патології.	2
5	Профілактика та лікування клінічних проявів гнійної та специфічної хірургічної інфекції у екзотичних та хутрових звірів, методи діагностики.	2

6	Новоутворення в екзотичних та хутрових звірів. Діагностика та методи лікування.	2
7	Оперативні втручання в ділянці травного тракту екзотичних та хутрових звірів.	2
8	Оперативна хірургія репродуктивних органів екзотичних та хутрових звірів.	2
9	Патології в ділянці ротової порожнини в екзотичних та хутрових звірів. Малоклюзія (діагностика та лікування).	2
10	Офтальмологічні патології екзотичних та хутрових звірів. Методи її діагностики та лікування. Анатомія органа зору екзотичних та хутрових звірів. Методи дослідження тварин при хворобах очей.	2
11	Хвороби кісток та рухового апарату екзотичних та хутрових звірів. Методи їх діагностики та лікування.	2
12	Незаразна патологія декоративних птахів, діагностика.	2
13	Лікування екзотичних та декоративних птахів за незаразної патології.	2
14	Малоінвазивна хірургія за лікування екзотичних та хутрових звірів з незаразною патологією.	2
15	Поняття про фіксацію екзотичних та хутрових звірів та її мета. Профілактика ускладнень під час фіксації дрібних та екзотичних тварин.	2
	Всього годин	30
	Залік	

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Топографічна анатомія та фізіологія хутрових звірів (тхора). Годівля та утримання тхорів. Профілактика і лікування закритих механічних пошкоджень екзотичних та хутрових звірів.	3
2	Загальні принципи знерухомлення та знеболення хутрових звірів (тхорів, кроликів та шиншил).	3
3	Профілактика і лікування опіків, відморожень та електротравм у тхорів, кроликів та шиншил. Профілактика та лікування хвороб репродуктивної системи у дрібних та екзотичних тварин.	3
4	Топографічна анатомія та фізіологія морських свинок. Годівля та утримання морських свинок. Профілактика та лікування закритих травм у гризунів.	3
5	Топографічна анатомія та фізіологія хом'яків. Годівля та утримання хом'яків.	3
6	Топографічна анатомія та фізіологія шиншил. Годівля та утримання шиншил. Профілактика та лікування теплового удару у шиншил.	3
7	Хірургічні хвороби в ділянці черевної стінки екзотичних та хутрових звірів. Профілактика і лікування ран та переломів кісток .	3
8	Топографічна анатомія та фізіологія кроликів. Новокаїнові блокади як метод патогенетичної терапії при лікуванні екзотичних та хутрових звірів.	3
9	Хірургічні хвороби в ділянці голови та шиї екзотичних та хутрових звірів .Патологія зубів у зайцеподібних та гризунів, їх профілактика та лікування.	3
10	Анатомія та фізіологія папуг. Годівля та утримання папуг. Закриті і відкриті травми крил у птахів, їх профілактика та лікування.	3
11	Профілактика та лікування закупорки зоба у папуг. Профілактика та лікування хірургічних хвороб в ділянці кінцівок у птахів.	3
12	Анатомія та фізіологія черепах. Загальні принципи знерухомлення та знеболення рептилій і плазунів.	3
13	Годівля та утримання черепах. Профілактика та лікування хвороб шкіри у рептилій. Профілактика та лікування опіків у черепах. Профілактика та лікування ран у черепах.	3

	Фізичні властивості панцира черепах. Профілактика переломів і тріщин в ділянці панцира та лікування даних патологій.	
14	Анатомія та фізіологія плазунів. Годівля та утримання плазунів. Профілактика травматизму у рептилій та амфібій. Профілактика та лікування хвороб змертвіння у ігуан.	3
15	Діагностика та лікування новоутворень екзотичних та хутрових звірів.	3
	Всього	45 год.

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне та письмове опитування;
- співбесіда;
- тестування;
- захист лабораторних робіт.

7. Методи навчання (вибрати необхідне чи доповнити):

- метод проблемного навчання;
- метод практико-орієнтованого навчання;
- метод проєктного навчання;
- метод перевернутого класу, змішаного навчання;
- метод навчання через дослідження;
- метод навчальних дискусій та дебатів.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Видові особливості екзотичних та хутрових звірів.		
Тема 1. Травматизм, клінічні прояви та профілактика.		
Лекція 1	Знати хто такі екзотичні тварини, які вони бувають та їх особливості.	5
Практична робота 1	Вміти профілакувати травматизм у екзотичних та хутрових звірів в сучасних умовах утримання.	12
Самостійна робота 1	Знати класифікацію травматизму та розуміти вплив травми на організм тварин.	2
Практична робота 2	Вивчити методи профілактики відкритих механічних пошкоджень у екзотичних та хутрових звірів.	12
Самостійна робота 1	Розуміти видові особливості ранового процесу у екзотичних та хутрових звірів.	3
Тема 2. Знеболення (види та показання до застосування)		
Лекція 2	Вивчити види знеболення екзотичних та хутрових звірів.	5
Практична робота 3	Вміти профілакувати ускладнення під час наркозу екзотичних та хутрових звірів.	12
Самостійна робота 3	Розуміти загальні принципи знеухомлення та знеболення хутрових звірів (тхорів, кроликів та шиншил).	2
Практична робота 4	Знати особливості трансфузіології у екзотичних тварин і приматів.	12

Самостійна робота 4	Вивчити топографічну анатомію та фізіологія хутрових звірів (тхора). Знати правила годівлі та утримання тхорів.	3
Модульна контрольна робота 1.		30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Клінічні прояви хірургічної патології у хутрових звірів, гризунів та зайцеподібних.		
Тема 3. Профілактика, особливості діагностики хірургічної патології у хутрових звірів, гризунів та зайцеподібних.		
Лекція 3	Вміти проводити профілактику хірургічної інфекції.	5
Практична робота 4	Знати та розуміти механізми, що попереджують розвиток інфекції.	10
Самостійна робота 4	Вивчити анатомію та фізіологію плазунів. Знати годівлю та правила утримання плазунів.	4
Практична робота 5	Виконувати кастрацію/стерилізацію екзотичних та хутрових звірів та профілактику розвитку можливих ускладнень.	10
Самостійна робота 5	Вивчити методи профілактики травматизму у рептилій та амфібій та лікування хвороб змертвіння у ігуан.	3
Тема 4. Методи лікування хірургічної патології у хутрових звірів, гризунів та зайцеподібних.		
Лекція 4	Вміти профілакувати та лікувати закриті механічні пошкодження екзотичних та хутрових звірів.	5
Практична робота 6	Хірургічна патологія хутрових звірів, клінічні прояви. Особливості профілактики, діагностики та методи лікування хутрових звірів.	10
Самостійна робота 6	Знати медикаментозну терапію, яка застосовуються при лікуванні екзотичних та хутрових звірів за незаразної патології.	10
Практична робота 7	Вміти профілакувати та лікувати клінічні прояви гнійної та специфічної хірургічної інфекції у екзотичних та хутрових звірів, оволодіти методами діагностики.	10
Самостійна робота 7	Розуміти етіологію новоутворень в екзотичних та хутрових звірів. Вміти діагностувати та знати методи лікування.	5
Модульна контрольна робота 2.		30
Всього за модулем 2		100
Модуль 3.		
Тема 5.		
Лекція 5	Знати хірургічну патологію гризунів та зайцеподібних тварин, її клінічні прояви.	3
Практична робота 8	Володіти методами оперативних втручань в ділянці травного тракту екзотичних та хутрових звірів.	10
Самостійна робота 8	Знати та розуміти патології в ділянці	1

	ротової порожнини в екзотичних та хутрових звірів.	
Практична робота 9	Вміти проводити діагностику та лікування малоклюзії у гризунів та зайцеподібних.	10
Самостійна робота 9	Знати особливості профілактики, діагностики та методи лікування гризунів і зайцеподібних тварин.	1
Тема 6.		
Лекція 6	Вивчити хірургічну патологію рептилій та плазунів, її клінічні прояви. Знати особливості профілактики, діагностики та методи лікування рептилій та плазунів.	3
Практична робота 10	Знати оперативну хірургію репродуктивних органів екзотичних та хутрових звірів.	10
Самостійна робота 10	Офтальмологічні патології екзотичних та хутрових звірів.	1
Практична робота 11	Вміти застосовувати різні методи діагностики та лікування офтальмологічної патології.	10
Самостійна робота 11	Знати анатомію органу зору екзотичних та хутрових звірів. Володіти методами дослідження тварин при хворобах очей.	1
Тема 7.		
Лекція 7	Вивчити хірургічну патологію екзотичних птахів, її клінічні прояви.	3
Практична робота 12	Знати особливості профілактики, діагностики та методи лікування екзотичних птахів.	10
Самостійна робота 12	Знати та розуміти етіологію хвороб кісток та рухового апарату екзотичних та хутрових звірів.	1
Практична робота 13	Вміти застосовувати на практиці різні методи діагностики та лікування хвороб кісток та рухового апарату екзотичних та хутрових звірів.	10
Самостійна робота 13	Знати різні методи діагностики та лікування новоутворень екзотичних та хутрових звірів.	1
Модульна контрольна робота 3.		30
Всього за модулем 3		100
Навчальна робота		$(M1 + M2)/2 * 0,7 \leq 70$
Залік		30
Всього за курс		$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно

74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу.
Політика щодо відвідування	відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету).

9. Навчально-методичне забезпечення:

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=569>);
- підручники, навчальні посібники, практикуми;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти;
- програма навчальної та виробничої практики навчальної дисципліни.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Rapid Reference to the Exotic Animal Formulary, 6e. (2023). Carpenter's Exotic Animal Formulary. <https://doi.org/10.1016/b978-0-323-83392-9.00092-7>
2. Thomas A, Kazakos G, Pardali D, Patsikas M, Komnenou A. Хірургічне лікування орбітальних абсцесів у домашніх кроликів (*oryctolagus cuniculus*): звіт про сім випадків. *J Hell Vet Med Soc.* 2020; 71 (3): 2251–60.
3. Jacobson, E. R., & Garner, M. M. (2020). *Infectious diseases and pathology of reptiles* (2nd ed.). CRC Press.
4. Kalaugher, L. (2025). *The elephant in the room: How to stop making ourselves and other animals sick*. Icon Books.
5. Zachary, J. F. (2022). *Pathologic basis of veterinary disease* (7th ed.). Mosby.
6. CABI One Health. (2023). A One Health look into the emergence of zoonotic viruses at the human-animal-environment interface. *CABI One Health*, 1(12). <https://doi.org/10.1079/cabionehealth.2023.0012>
7. Dastjerdi, A., Finnegan, C., Steinbach, F., & Wood, J. L. N. (2022). Parainfluenza and coronaviruses in a fallow deer (*Dama dama*) with fatal respiratory disease. *Frontiers in Veterinary Science*, 9, 1059681. <https://doi.org/10.3389/fvets.2022.1059681>
8. Dastjerdi, A., Molenaar, R. J., Smit, M., & Roest, H. I. J. (2022). Novel adenovirus associated with necrotizing bronchiolitis in a captive reindeer (*Rangifer tarandus*). *Transboundary and Emerging Diseases*, 69(5), 3097–3102. <https://doi.org/10.1111/tbed.14626>
9. Dastjerdi, A., King, D. P., & Harris, K. (2022). Investigation into an outbreak of Border disease virus in pigs in England. *Transboundary and Emerging Diseases*, 69(4), 1698–1706. <https://doi.org/10.1111/tbed.14595>
10. Dastjerdi, A., Mertens, P. P. C., & Haines, D. M. (2021). Examining bull semen for residues of Schmallenberg virus RNA. *Transboundary and Emerging Diseases*, 69(4), e153–e160. <https://doi.org/10.1111/tbed.14438>
11. European Food Safety Authority. (2025). Preparedness, prevention and control related to zoonotic avian influenza. *EFSA Journal*, 23(6), e09191. <https://doi.org/10.2903/j.efsa.2025.9191>
12. Hayes, B. H., Nelson, M. I., & Moreno, A. (2020). Mechanistic modeling of African swine fever: A systematic review. *arXiv Preprint*, arXiv:2011.10126. <https://arxiv.org/abs/2011.10126>

13. Maffetone, J., Romano, A., & Singh, V. (2025). ZV-Sim: Probabilistic simulation framework for pre-emergent novel zoonose tracking. *arXiv Preprint*, arXiv:2505.20319. <https://arxiv.org/abs/2505.20319>
14. Tan, Z. H., Lee, K., & Chua, K. B. (2024). Predicting potential SARS-CoV-2 spillover and spillback in animals. *arXiv Preprint*, arXiv:2408.09555. <https://arxiv.org/abs/2408.09555>
15. Warwick, C., Steedman, C., & Jessop, M. (2024). Reptile expos: An analysis and recommendations for control. *Frontiers in Animal Science*, 5, 1335982. <https://doi.org/10.3389/fanim.2024.1335982>
16. Wu, K. Y., Nguyen, T. L., & Chen, L. C. (2024). Emergenet: A digital twin of sequence evolution for scalable emergence risk assessment of animal influenza A strains. *arXiv Preprint*, arXiv:2411.17154. <https://arxiv.org/abs/2411.17154>
17. Monkeypox immunity: A landscape of host-virus interactions, vaccination strategies, and future research horizons. (2025). *Animals and Zoonoses*. <https://www.keaipublishing.com/en/journals/animals-and-zoonoses/recent-articles/>
18. Zoonotic gastroenteric diseases of exotic animals. (2024). *PubMed*. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/39730215/>
19. Exotic animal practice in East Asia: A retrospective study of species distribution and their common diseases at 2 exotics-only veterinary clinics in the East Asia region. (2024). *PubMed*. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/38692942/>